

Lütfi Zadə haqqında bunları bilirdinizmi?

Lütfi Zadə haqqında bilmədiyimiz bir neçə maraqlı məqamları təqdim edirik. Bu faktlar alimin xanımı Fey Zadənin onun haqqında yazdığı kitabdan götürülüb.

Lütfi Zadənin hobbisi

Bu barədə müsahibələrinin birində özü maraqla danışır: "Mən fotosəkil çəkməklə maraqlanırdım. Lakin yalnız fotoportretlər üzrə ixtisaslaşmışam və paparatsilər kimi, icazəsiz bir çox məşhur insanları çəkmişəm.

Onların arasında ABŞ-ın sabiq prezidentləri Nikson və Trumen də olub. Ümumilikdə isə, Rostropoviç, Qalina Vişnevskaya, Svyatoslav Rixter kimi 50-yə yaxın tanınmış şəxsin şəklini çəkmək mənə nəsib olub".

Sevdiyi hədiyyə

Lütfi Zadəni tanıyanlar və həyatı haqqında məlumatı olanlar onun hədiyyə almağı qətiyyənlə xoşlamadığını bilirlər. Təpədən dırnağa sadə həyat tərzini yaşayan Zadə dəbdəbəli hədiyyələrdən də uzaq olub. Amma özü kiməsə hədiyyə verməyi çox sevir. Hədiyyə etməyi ən çox xoşladığı əşya isə qalstukdur. O, çox adama öz qalstuklarını hədiyyə edib;

Sevdiyi yeməklər

Ümumilikdə, qoyun ətinəndən hazırlanan yeməkləri çox sevir. Azərbaycanlı isə ən çox bəyəndiyi yemək lülə kabab və kələm dolması olub. 1965-ci ildə uzaq illərdən sonra Bakıya gələndə də uşaqlığının keçdiyi Bakının bu iki təamini çox arzulayıb.

Qəribəlikləri

Lütfi Zadənin yaxşı mənada qəribəliklərindən danışsaq, qurtaran deyil. Məsələn, onun ən böyük qəribəliyi elmi böyük pullara qurban verməməsi idi. O, nəzəriyyəsi üçün yararlanılan şirkətlərdən pay sahibliyini tələb etmədi, dünyanın ən zəngin insanlarından biri olardı.

Bütün təmtəraqlardan uzaq şəxs idi. Mehriban bir insan kimi səmimiyyəti sevsə də, qələbəlikdə qətiyyənlə dayanırdı. Çətin elmi, riyazi bilgiləri, saysız informasiyaları yaddaşında cəm edən, demək olar ki, elmə aid heç bir bilgini unutmayan Zadə hərdən corab geyməyi unudurmuş.

Zadənin ən çox yararlanan ölkə və şirkətlər

Bu ölkə və şirkətlərin təbii ki, sayı-hesabı yoxdur. XXI əsrdə yaşayıb Zadənin yararlanmayan nəinki bir ölkə, hətta hər hansı bir insan belə yoxdu.

Amma Zadəni ilk olaraq özü üçün kəşf edib ondan əməllicə yararlanan ölkə isə Yaponiya oldu.

Elə Zadənin hesabına ən çox gəlir qazanan da yapon şirkətləridir: Hitachi", "Matsushita", "Mitsubishi", "Sharp", "Nissan", "Canon", "Fuji", "Toshiba", "Omron", "Sanyo", "Sany-Trintron", "Daewoo", "Goldstar" (LC), "Samsung", "Honda", eləcə də Amerikanın "General Motors", "Motorola", "DuPont", "Kodak"

Zadənin bilinməyən nəzəriyyələri

Lütfi Zadə dünya elminə ona şöhrət qazandırmış qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi ilə əlavə, 5 fundamental nəzəriyyəni təqdim edib.

"Təəssüratlar nəzəriyyəsi", "Fəza vəziyyətləri nəzəriyyəsi", "Sözlə hesablaşma nəzəriyyəsi", "Soft Computing nəzəriyyəsi", "Optimal süzgeçlər nəzəriyyəsi" kimi elmi kəşflər dünya elminin inkişafında böyük rol oynayır. Eyni zamanda bu gün bu nəzəriyyələr həyatımızın bir çox sahələrində çox geniş tətbiq olunur.

Sözlə işləyən kompüterlər nəzəriyyəsi əsasında işləyən kompüterlərdə informasiyanın qranulyasiyası kimi sözlər, cümlələrdən istifadə olunur. Bu tip kompüterlər təxmini məntiqi nəticə çıxarma qabiliyyətinə malik olan və təəssürat əsasında informasiyanı işləyən insan beyninə ən adekvat texniki modeldir.

Təəssürat nəzəriyyəsi isə dəqiq ölçmə aparmanın ətraf aləm haqqında tez və dolğun informasiya almaq üsullarını verir. Bu nəzəriyyənin məqsədi insanda mövcud oxşar süni təəssürat sistemini yaratmağın prinsip və üsullarını verməkdir.

1963-cü ildə idarəetmə nəzəriyyəsi kökündən dəyişdirən vəziyyətlər fəzası yanaşmasını təklif edir və Çarlz Dezorle birlikdə "Xətti sistemlər nəzəriyyəsi" kitabını nəşr etdirir.

Fəza vəziyyətləri nəzəriyyəsi dinamik sistemlərin idarə olunması və müşahidə olunma nəzəriyyələri müasir idarəetmə elminin əsasını təşkil edir. ABŞ-ın Milli Kosmik Tədqiqatlar Mərkəzi (NASA) bu nəzəriyyələr əsasında idarəetmə sistemlərini tədqiq edir, layihələndirir və tətbiq edir.

"Soft Computing" nəzəriyyəsi isə qeyri-səlis məntiq, süni neyron şəbəkələri, genetik alqoritmlər, xaos nəzəriyyəsi və ehtimal nəticə çıxarmaq paradigmlərinin intellektual kombinasiyalarını özündə əks etdirən yeni texnologiyaların əsasını təşkil edir.

L.Zadənin qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi kimi "Optimal süzgeçlər nəzəriyyəsi" də müasir riyaziyyatda və kibernetikada yeni bir addım, yeni bir hadisədir. Bu nəzəriyyə təkcə elmi orijinallığı ilə deyil, həm də əməli nəticələri ilə qiymətlidir.

Xatırladaq ki, Lütfi Zadə dünyada əsərlərinə ən çox istinad edilən alim sayılır. Təkcə 1990-2000-ci illərdə onun əsərlərinə 36 mindən çox istinad edilib.